

корупції. Хоча переваги медіації і є зрозумілими для більшості державних службовців, але позитивіська правова система України обумовлює необхідність регламентації участі влади у таких неформальних процедурах. Законодавство має передбачати наявність у державного органу повноважень на врегулювання спору, а вже тонкощі процедури мають відноситись до сфери розсуду самого органу, оскільки у такій свободі й полягає сутність альтернативного вирішення спорів.

Медіація в адміністративних спорах ніколи не набуде масового поширення в Україні без реалізації зазначених змін. Запровадження спеціальних статей у Законі України «Про медіацію», які будуть враховувати специфіку адміністративних спорів дозволить здійснити корінний перелом у взаємовідносинах влади і громадян. Результатом таких нововведень має стати поява нової генерації державних службовців, які будуть здатні брати на себе відповідальність та йти на певні поступки перед приватною особою при врегулюванні спору, вступати з нею в переговори та проявляти більшу варіативність при реалізації владних повноважень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мельниченко Р. Г. Медиация: Учебное пособие для бакалавров / Р. Г. Мельниченко. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2014. – 192 с.
2. Леннуар Н. Н. Альтернативное разрешение споров: переговоры и медиация: Учеб.-метод. пособие. - СПб.: Изд-во Санкт-Петербургского института права имени Принца П. Г. Ольденбургского, 2004. – 100 с.
3. Лeko Б., Чуйко Г. Медиация: підручник. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2011. – 464 с.

Ухач В. З.

к.і.н., доцент кафедри теорії та історії держави і права ЮФ ТНЕУ

ПРАВOTВOPЧA ДІЯЛЬНІСТЬ УРЯДУ А. ВОЛОШИНА: СУЧАСНИЙ ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ ДИСКУРС

Сучасна вітчизняна історіографія відчуває на собі відбиток непростих, суперечливих трансформаційних процесів, в яких перебуває українське суспільство упродовж усіх 25 років незалежності. Іманентною ознакою сучасного історіописання є підвищена увага до історії українського національно-визвольного руху [8, с. 8]. Минуле сучасного Закарпатського краю є складним і тернистим, а тому цілком очевидною є поліфонія сучасних підходів науковців до оцінки розвитку краю. Тому без використання міждисциплінарних підходів, новітнього теоретико-методологічного інструментарію сучасному досліднику, у намаганні подати об'єктивне тло історичного процесу, не обійтись.

По-перше, історіографію Карпатської України доцільно періодизувати на два етапи: 1) 1989 – 2008 роки – характерними рисами цього періоду було нагромадження емпіричної бази, перегляд окремих положень радянської історіографії, передрук діаспорних праць, видання мемуарної літератури,

перших збірників джерел та дисертаційних досліджень, активізація наукових форумів, поява перших ґрунтовних, узагальнюючих праць; 2) 2009 – до сьогодні – з одного боку характеризувався подальшим дослідженням виокремлених в першому етапі напрямів; з іншого боку – відзначенням 70-річчя Карпатської України на загальнодержавному рівні [12]. По-друге, за роки незалежності пройшла інституціоналізація досліджень різних напрямів історії Закарпаття. Проблематика Карпато-Української держави стала своєрідною науковою «вотчиною» для цілої плеяди закарпатських науковців (М. Болдижар, М. Вегеш, В. Гиря, Р. Офіцинський, М. Рекіта, Ю. Славік, С. Федак, В. Фенич, В. Худанич та ін.) [3].

Отже, поліваріативність інтерпретацій історичного процесу, переоцінки традиційних підходів та чергової концептуалізації української історії позначились на вивченні проблем Карпатської України.

Аналізуючи діяльність уряду на чолі з А. Волошином, вчені-фахівці (А. Бродій, В. Гиря, М. Вегеш, С. Віднянський, Д. Васирина, Р. Офіцинський) цілком об'єктивно вказують на ряд особливостей його діяльності: по-перше, виразно український характер прем'єра та його уряду [4, с. 25-42]; по-друге, невдоволення чехословацького центрального уряду політикою А. Волошина спрямованою на українізацію краю [9], активною співпрацею з емігрантами та представниками української діаспори, що приїхали в Чехословаччину; по-третє; ігнорування такими впливовими рухами в краю як русофільський та русинофільський, що автоматично перетворювало останніх на серйозну опозицію та послаблювало уряд; по-четверте, пронимецькою орієнтацією та активною підтримкою ідеї «українського П'ємонт» [6, с. 120] (вважаємо недостатньо обґрунтованою позицію закарпатської дослідниці Н. Васириної, що ідея соборності українських земель, де Закарпаття мало відіграти роль «українського П'ємонт», як і активна діяльність галицьких емігрантів та представників української діаспори в розбудові краю були прорахунками внутрішньої політики уряду А. Волошина. Також об'єктивної оцінки, з врахуванням тогочасної ситуації в Європі, планів Угорщини, Польщі, потребує пронимецька орієнтація уряду); по-п'яте, складна зовнішньополітична ситуація (діяльність угорських терористів, антиукраїнська пропаганда, рішення Віденського арбітражу) виступали ключовими чинниками впливу на внутрішньополітичне становище краю і змушували його керманічів на певні згортання демократичних процесів.

Концентрація з грудня 1938 року урядом А. Волошина зусиль на правотворчій діяльності, загалом сприяло створенню жорсткої вертикалі структури влади, вело до обмеження конституційних прав громадян, зокрема права на захист, що на думку вчених (С. Віднянський, Н. Васирина) свідчило про ознаки становлення авторитарного режиму в краю. Закарпатська дослідниця Н. Васирина зазначає, що прийняття урядом А. Волошина низки розпоряджень привело до формування «ієрархічної структури виконавчої влади авторитарного типу» (Розпорядження Хустського МВС від 24 грудня 1938 р.) [6, с. 120], до руйнування судової гілки влади, яка в умовах обмеження конституційних прав людей; створення концентраційного табору Думен (на нашу думку об'єктивним є висновок М. Вегеша, що створення думенського табору слід розглядати більше актом символічним, в порівнянні з нацистськими та сталінськими таборами, де катували і масово вбивали (в Думені не засвідчено жодного вбивства)) поблизу м. Рахова (Розпорядження Президії Підкарпатської Русі № 24/38 від 18 листопада 1938 р.; наказ А. Волошина від 20

листопада 1938 р.) [6, с. 120] та карних робочих таборів; виселенням неугодних, порушенням прав національних меншин [6, с. 122-123]; введення цензури на газети і журнали, закриття русофільських антиукраїнських видань та товариств [5]; розпуском політичних партій (20 січня 1939 р., в краї діяло тільки Українське Національне Об'єднання (далі – УНО), яке фактично перетворилося на державну партію з переважанням в ідеолого-програмових постулатах ідей українського націоналізму), що на думку Н. Василюк, С. Віднянського було не тільки антидемократичним, а й хибним юридичним кроком, оскільки виводило з парламенту й сенату Чехословаччини депутатів краю від розпущених партій, які втрачали можливість на федеральному рівні захищати інтереси Карпатської України [5].

У цілому у вітчизняній історіографії утвердилися обґрунтовані висновки - попри успіхи в політичній площині та потуги до консолідованої, конструктивної, дієвої державотворчої роботи, програма уряду в частині соціально-економічного, культурного будівництва не була реалізована.

Таким чином, по-перше, проголошення незалежності Карпатської України не було результатом заздалегідь чітко спланованої акції (заслуговує на увагу висновок вітчизняних дослідників О. Богіва, М. Мандрик, Р. Офіцинського, що доречніше застосовувати термін проголошення самостійності Карпатської України, оскільки жодна країна не визнала акту). Акт проголошення був «лише вимушеним кроком та похідною» [10, с. 327], «результатом спонтанного і стихійного характеру» [4], внаслідок змін в Європі (перегляду Версальської системи, кризи Чехословацької федерації, проголошення незалежності Словаччини тощо); по-друге, карпато-українське питання впродовж 1938-1939 років «було не лише окремим елементом чехословацької передвоєнної кризи, а й важливим об'єктом міжнародних відносин» [1]; по-третє, події в Карпато-Українській державі суттєво вплинули на актуалізацію загальноукраїнської проблеми [1], надавши динамічності діяльності сил українського національно-визвольного руху; по-четверте, українські історики держави і права, цивільні історики аргументовано доходять висновку про Карпато-Українську державу як «пролог» і «провісницю соборної, суверенної української держави» [11], другий після визвольних змагань 1917-1920-х років [7, с. 25] етап національно-визвольної боротьби за суверенну Українську державу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Богів О. Я. Вплив карпатоукраїнського фактора на політику європейських країн у період чехословацької кризи (травень 1938 р. - березень 1939 р.). / О. Я. Богів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/.../cgiirbis_64.exe?..

3. Болдижар М. Закарпаття між двома світовими війнами: Матеріали до історії суспільно-політичних відносин. / М. Болдижар – Ужгород, 1996; Вегеш М. М. Історичні дослідження: Історія Карпатської України (1938 - 1939) / М. Вегеш – Ужгород: Ужгородський державний університет, 2000. – Т. I. – 311 с; Худанич В. Оцінка діяльності Карпатської України / В. Худанич. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://transatlas.com.ua/index.php?what=zakarp&dodik=17> та ін.

4. Віднянський С. Закарпаття: від «землі без імені» до власної державності – Карпатської України. / С. Віднянський. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/.../cgiirbis_64.exe?..

5. Віднянський С. Закарпаття - Підкарпатська Русь: від здобуття автономії до проголошення незалежної держави (до 70-річчя Карпатської України) / С.

Віднянський. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://history.org.ua/JournALL/xxx/15/1/13.pdf>.

6. Василина Н. Д. Карпатська Україна (Підкарпатська Русь) - держава авторитарного типу (жовтень 1938 - березень 1939 років) / Н. Д. Василина // Архіви України. – 2014. – № 2. – С. 119-128.

7. Вегеш М. М. Закарпаття в контексті центральноєвропейської кризи напередодні Другої світової війни: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. докт. істор. наук. / М. М. Вегеш; Національна академія наук України, Інститут історії НАН України. – К.: [б. в.], 1998. – 30 с.

8. Лисенко О. Деякі тенденції сучасної вітчизняної історіографії Другої світової війни / О. Лисенко // Військово-історичний меридіан. Електронний науковий журнал. – 2013. – Вип. 1. – С. 7-17.

9. Мищак І. Закарпаття напередодні Другої світової війни у працях сучасних українських істориків. / І. Мищак. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/13271/20-Mishchak.pdf?sequence=1>.

10. Мандрик М. Український геополітичний чинник у зовнішньополітичній стратегії зарубіжних країн: історичний контекст (кін. 1920-х - 1945 рр.): монографія / М. Мандрик. – Київ; Чернівці: Книги-XXI століття, 2010. – 575 с.

11. Марущенко О. Основні тенденції сучасної історіографії Другої світової війни / О. Марущенко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://history.org.ua/LiberUA/978-966-00-1063-5/4.pdf>.

12. Указ Президента України «Про відзначення 70-річчя подій, пов'язаних із проголошенням Карпатської України» від 12.03.2008 р. № 213/2008 // Урядовий кур'єр. – 2008. – № 56. – С. 4.

Фігун Н. І.

студентка II курсу ЮФ ТНЕУ

Науковий керівник: д. ю. н., доц.,

професор кафедри кримінального права

та процесу ТНЕУ **Брич Лариса Павлівна**

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЖИТТЯ МИРНОГО НАСЕЛЕННЯ В ЗОНІ АТО ПІД ПРИЗМОЮ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ПРАВ ЛЮДИНИ

На Україну напав ворог. Він не задовільнився тим, що відірвав частину її території — Крим. Він зазіхає і на Донбас. При цьому вчиняє страшенні звірства, які відповідно до визнаних міжнародно-правових актів є підстави оцінювати як порушення права на життя. Зокрема, Володимира Рибак, депутата “Батьківщини”, який хотів поміняти прапор самопроголошеної “Донецької республіки” на український, знайшли зі слідами тортур і розпореним животом [1]. Більше 600 українських бійців, які були в полоні бойовиків, дали свідчення про розстріли, ампутацію рук, вух, статевих органів та розповіли про медичні експерименти над полоненими [2]. Біля покинутих укріплень ДНР в Авдіївці, українськими бійцями було знайдено катівню, де “сепаратисти” мордували і розстрілювали людей. Неподалік від неї знайшли і труп полоненого – невідомого цивільного чоловіка, якого вони спочатку забили до півсмерті, а перед тим, як втекти, розстріляли [3]. Перелік нелюдських